

შოთა რუსთაველის სახელობის ქართული ლიტერატურის
ინსტიტუტი
გალაკტიონის კვლევის ცენტრი

კვლევის ცენტრი

VIII

თბილისი 2019

უაკ(UDK) 821.353.1(092ტაბიძე გ.)
გ-17

სარედაქციო კოლეგია:

თეიმურაზ დოიაშვილი (რედაქტორი), **ლევან ბრეგაძე**,
გასტონ ბუაჩიძე, **ირაკლი კენჭოშვილი**, **ემზარ კვიციანიშვილი**,
როსტომ ჩხეიძე

პასუხისმგებელი მდივანი
ნათია სიხარულიძე

მორიგე რედაქტორი
ლევან ბებურიშვილი

გარეკანის დიზაინი
თენგიზ მირზაშვილი

კომპიუტერული უზრუნველყოფა
თინათინ დუგლაძე

გალაკტიონოლოგია, VIII, 2019
რედაქციის მისამართი: 0108, თბილისი, მერაბ კოსტავას ქ. № 5
ტელეფონი: 299-53-00
ელ.ფოსტა: galaktionologia@yahoo.com

ISBN 978-9941-0-1052-1 (ყველა წიგნის)

ISBN 978-9941-8-1584-3 (მერვე წიგნის)

ლევან ბებურიშვილი

გრეი და ზეინაბი

„შემოდგომის ფრაგმენტი“, რომლის პერსონაჟებადაც გვევლინებიან გრეი და ზეინაბი, XVI ლექსადაა წარმოდგენილი „არტისტულ ყვავილებში“.

ნაწარმოები შემოდგომის ნაღვლიანი სურათის აღწერით იწყება:

ოჰ! ეს ფოთლები, ცვენილი ქარით,
ეს მწუხარე და ნაზი ზმანება,
ეს ყვავილები, ეს ცა, მითხარით,
არავის თქვენგანს არ ენანება?
(ტაბიძე 2016ბ: 74)

ამ სევდისმომგვრელი პეიზაჟის ფონზე იშლება ლექსის ლირიკული სიუჟეტიც, ჩნდებიან ლირიკული პერსონაჟები – ბილიკზე „დაბინდულ ნყვილად“, მონყენით მიმავალი ქალი და ვაჟი.

მესამე-მეოთხე სტროფებში ამ პერსონაჟთა სულიერი ბიოგრაფიაა გადმოცემული. პოეტი შეკუმშულად, ზედმეტი დეტალიზაციის გარეშე მიგვანიშნებს მათ კონტრასტულ პიროვნულ ბუნებაზე. ერთ მათგანს ღვთაებრივი სხივი უკრთოდა სულში, სურდა ამაღლებული სიყვარულით ეცხოვრა, მაგრამ ამქვეყნად ვერ ჰპოვა თავისი იდეალი:

ცხოვრობდა ვინმე... გულში ფარული
უთრთოდა ციურ შუქთა კამარა:
ამ ქვეყნად სურდა მას სიყვარული,
მაგრამ ვერავინ ვერ შეიყვარა!
(ტაბიძე 2016ბ: 74)

მეორემ კი საკუთარი გული ვნებათა საბრძანისად აქცია და მათ დაკმაყოფილებას მიუძღვნა სიცოცხლე:

იყო მეორე: დასწვეს, დადაგეს
ვნებებმა მისი მხურვალე გული,
როდესაც ვარდთა სისხლიან ბაგეს
ენაფებოდა თვალდახუჭული.
(ტაბიძე 2016ბ: 74)

შემდეგ სტროფში პოეტი მიგვანიშნებს რაღაც იდუმალ მიზეზზე, რამაც ახალგაზრდობის ნაადრევი ჭკნობა, სულიერ ძალთა დაფერფვლა გამოიწვია (საგულისხმოა, რომ ლექსში ნახსენებია „ჩუმი განდობა“, ანუ – საიდუმლოს გამხელა, რასაც მოსდევს თვალთა სიელვარის ქრობა). ტრაგიკული ინტონაცია მსჭვალავს რიტორიკულ შეკითხვას: „...ასე მჭკნარი ახალგაზრდობა ნუთუ არავის არ ენანება?“

ბუნებაც თითქოს ოხვრით თანაუგრძნობს „შემოდგომის გზებზე“ მიმავალ, რაღაც უთქმელი ნაღველით დამძიმებულ წყვილს. უკანასკნელ ტაეპში პოეტი, სავარაუდოდ, ამ ლირიკულ პერსონაჟთა სახელებს გვიმხელს: „და შემოდგომის გზებზე დაღლილი მიდიან გრეი და ზეინაბი“.

საერთოდ, შემოდგომა გალაკტიონის პოეზიაში მრავალმხრივი შინაარსის მქონე კონცეპტია და, როგორც წესი, დაკავშირებულია მწუხარებასთან, ჭკნობასთან, ვნებების დაცხრობასთან, სულიერ შეჭირვებასთან (იხ. მაგ., ლექსები: „დგება შემოდგომა“, „შენ და შემოდგომა“, „შემოდგომა „უმანკო ჩასახების“ მამათა სავანეში“ და სხვ.).

ნაწარმოების გაცნობის შემდეგ არაერთი კითხვა ჩნდება: ვინ შეიძლება იყვნენ გრეი და ზეინაბი? – რეალური პიროვნებანი, კონკრეტული ლიტერატურული ბიოგრაფიის მქონე პერსონაჟები, თუ პოეტის წარმოსახვით შექმნილი სიმბოლოები? რამ გამოიწვია მათი ახალგაზრდობის ნაადრევი ჭკნობა? რა სევდასა და საფიქრალს მოუცავს მათი არსება? რატომ მიდიან ისინი „დაღლილნი“ შემოდგომის გზებზე?

ლექსში ჩაქსოვილი საიდუმლოს ამოხსნა, ცხადია, დიდწილად ლირიკულ პერსონაჟთა სწორ იდენტიფიკაციაზეა დამოკიდებული. გალაკტიონ ტაბიძის თხზულებათა ახალი აკადემიური გამოცემის კომენტარებში მითითებულია, რომ ლექ-

სში ნახსენები გრეი უნდა იყოს დორიან გრეი, ოსკარ უაილდის (1854-1900) რომანის – „დორიან გრეის პორტრეტი“ – მთავარი პერსონაჟი, ხოლო ზეინაბი, სავარაუდოდ, – ცნობილი ქართველი დრამატურგის ალექსანდრე სუმბათაშვილის (1857-1927) პიესა „ლალატის“ ერთ-ერთი მთავარი მოქმედი პირი (ტაბიძე 2016ბ: 219).

„დორიან გრეის პორტრეტი“ მოდერნისტული ეპოქის ერთ-ერთი საკულტო რომანი იყო, ამდენად, ამ ნაწარმოების მთავარი გმირის გამოჩენა გალაკტიონის სიმბოლისტური პერიოდის ლირიკაში, ცხადია, არაა გასაკვირი.

შედარებით უჩვეულო ჩანს ლექსში ალ. სუმბათაშვილის* ისტორიულ-პატრიოტული დრამის – „ლალატის“ – მთავარი მოქმედი პირის – დედოფალ ზეინაბის ხსენება, მით უმეტეს, მისი დაწყვილება დორიან გრეისთან. ბუნებრივია, იბადება კითხვა: იქნებ ზეინაბი სულაც არაა სუმბათაშვილის დრამიდან მომდინარე სახე? რომელიმე სხვა ლიტერატურული წყაროთი ხომ არ სარგებლობს გალაკტიონი?

ზეინაბი პოეტის სხვა ლექსებშიცაა ნახსენები. მაგალითად, „არტისტული ყვავილები“ ერთ-ერთი ლექსის („მე მოვალ“) ავტოგრაფულ ვარიანტში ერთ ტაეპს მინერილი აქვს: **„ზეინაბ, თამარი“**. ალ. სუმბათაშვილის ნაწარმოების მიხედვით, დედოფალ ზეინაბის ნამდვილი სახელია თამარი, ზეინაბად იგი იწოდება გამაჰმადიანების შემდეგ. აქედან სავარაუდოა, რომ გალაკტიონის პოეზიაში ზეინაბი ხსენებული ისტორიული დრამიდან მომდინარე სახე უნდა იყოს.

* ალექსანდრე სუმბათაშვილი-იუჟინი (1857-1927) – რუსულენოვანი ქართველი დრამატურგი და მსახიობი. 1882 წლიდან გარდაცვალებამდე მოღვაწეობდა მოსკოვის მცირე თეატრში. სხვადასხვა დროს იყო თეატრის დასის მმართველი, სამხატვრო საბჭოს თავმჯდომარე, დირექტორი, საპატიო დირექტორი. 1922 წელს მიენიჭა რუსეთის სახალხო არტისტის წოდება. ალ. სუმბათაშვილი ავტორია ოცამდე პიესისა. განსაკუთრებული პოპულარობა მოიპოვა მისმა დრამა-ლეგენდამ „ლალატი“ (1903), რომელიც ჩვენი ქვეყნის ისტორიული წარსულითაა შთაგონებული. პიესამ ქართველი და რუსი მაყურებლის ერთსულოვანი აღტაცება გამოიწვია. 1903-1906 წლებში შესრულდა დრამის ოთხი დამოუკიდებელი ქართული თარგმანი (მთარგმნელები: კოტე მესხი, გრიგოლ ყიფშიძე, აკაკი წერეთელი, ნიკოლოზ ავალიშვილი). „ლალატი“ სისტემატურად იდგმებოდა ქართულ სცენაზე და დიდი წარმატებითაც სარგებლობდა (ნაწარმოების შემოქმედებითი ისტორიისა და მისი საზოგადოებრივი რეზონანსის შესახებ იხ.: ჩხიკვიშვილი 1984: 286-332).

ეს პერსონაჟი ნახსენებია აგრეთვე პოეტის 20-იანი წლების ლექსში „მშვიდობიანი სიმღერა დებს“:

იფინებოდა ზღვების საბური
ტალღათა შორის ნავთა მმოსავით,
გამოქროლება ზეინაბური
და სილაჟვარდე უდაბნოსავით.
(ტაბიძე 2016გ: 140)

ლექსის წარმოდგენილი მონაკვეთი საკმაოდ ბუნდოვანია, თუმცა ერთი რამის თქმა კი შეიძლება კონტექსტის მიხედვით: ზეინაბი პოეტისათვის ასოცირდება აქტიურ, ბობოქარ, მინიერ სტიქიასთან. სტროფში აშკარაა ოპოზიცია ორი საწყისისა – ზეინაბური ქროლვის და ზეციური მყუდროების – უდაბნოსებური სილაჟვარდისა.

აღ. სუმბათაშვილის დრამის მთავარი გმირი, მიზეზთა გამო, მეოცე საუკუნის დასაწყისის საქართველოში მეტად პოპულარულ პერსონაჟად იქცა და, როგორც ჩანს, არც გალაკტიონი დაუტოვებია გულგრილი.

ზემოთქმულის გათვალისწინების შემდეგ გასარკვევია მთავარი საკითხი: როგორია დორიან გრეისა და ზეინაბის მხატვრულ სახეთა გალაკტიონისეული აღქმა? რა კონცეპტუალური საფუძველი შეიძლება ჰქონდეს „შემოდგომის ფრაგმენტში“ გენეტიკურად და ტიპოლოგიურად ერთმანეთისაგან ასე დაშორებული პერსონაჟების უცნაურ დაწყვილებას?

საერთოდ, ცნობილი ლიტერატურული გმირების გალაკტიონისეული რეცეფცია მეტად თავისებურია და რიგ შემთხვევაში განსხვავდება ამა თუ იმ ლიტერატურული ტიპის ტრადიციული, კანონიზებული აღქმისაგან. საზოგადოდ, სიმბოლისტებმა თავიანთი მსოფლხედვის, ახალი ცნობიერების შუქზე სცადეს კლასიკური მწერლობის გადააზრება და ტრადიციულ ლიტერატურულ სახეებში ახალი შინაარსის შეტანა, ზოგ შემთხვევაში კი იმ არადომინანტური, მეორეული თვისებების აქცენტირება, რაც პოტენციურად დევს ამა თუ იმ მხატვრულ ხასიათში. გალაკტიონის შემოქმედებაშიც, ცხადია, ვხვდებით

კლასიკური ლიტერატურული პერსონაჟების სუბიექტური ინტერპრეტაციის შემთხვევებს. ამის ერთი მაგალითია თუნდაც ისტორიული რუსუდანისა და აკაკი წერეთლის თამარ ცბიერის სახეთა გალაკტიონისეული ინტერპრეტაცია მის ადრეულ ბალადაში „თასი“ (აღნიშნული საკითხის თაობაზე იხ.: დოიაშვილი 2013).

გრეისა და ზეინაბის სახეთა პოეტისეული აღქმის გასააზრებლად, პირველ ყოვლისა, გასარკვევია, რომელ პერსონაჟს რომელი დახასიათება მიემართება „შემოდგომის ფრაგმენტში“. ლექსის მიხედვით, ერთი მათგანის სულიერი პორტრეტი ასეთია:

ცხოვრობდა ვინმე... გულში ფარული
უთრთოდა ციურ შუქთა კამარა:
ამ ქვეყნად სურდა მას სიყვარული,
მაგრამ ვერავინ ვერ შეიყვარა!

აქ, ვფიქრობთ, ვაჟის – დორიან გრეის შესახებაა საუბარი. თავის რომანში ოსკარ უაილდი არაერთგზის მიუთითებს დორიან გრეის პირველყოფილ სულიერ სინმინდესა და უბინობაზე. მოვიტანოთ შესაბამისი ამონაწერი ნაწარმოებიდან: „მის [დორიანის] გამომეტყველებაში ერთი შეხედვითვე ამოიკითხავდით ისეთ რამეს, რაც მისდამი უჩვეულო რწმენას გინერგავდათ. მასში მგზნებარე უბინობასთან ერთად ახალგაზრდული სინმინდე და გულწრფელობა იგრძნობოდა. თითქოს ამქვეყნიური ლაქა ჯერ მის სულს არ გაჰკარებიაო“ (უაილდი 1982: 28). პოეტის სიტყვები – „ამქვეყნად სურდა მას სიყვარული, მაგრამ ვერავინ ვერ შეიყვარა“, – ასევე ეხმიანება რომანის ერთ პასაჟს. სიცოცხლის მიწურულს, იმედგაცრუებული დორიან გრეი ძლიერ განიცდის, რომ ვერ შეძლო ამქვეყნად ამაღლებული სიყვარულის მოპოვება „– ოჰ, ნეტავ შემეძლოს ვინმეს შეყვარება, – წარმოთქვა დორიან გრეიმ და საოცარი პათოსი გაისმა მის ხმაში, – მაგრამ, როგორც ჩანს, ამის უნარი უკვე დიდი ხანია დავკარგე“ (უაილდი 1982: 291).

ერთი სიტყვით, „შემოდგომის ფრაგმენტში“ დორიან გრეი გალაკტიონის რეცეფციაში შემოდის, როგორც სულიერად

ფაქიზი, ამაღლებულ სიყვარულზე მეოცნებე ჭაბუკი, ანუ – იმ სახით, როგორაც დორიანი გვევლინება თავისი ცხოვრების პირველ ეტაპზე.

ლექსის მეორე პერსონაჟი ამგვარადაა დახასიათებული:

იყო მეორე: დასწევს, დადაგეს
ვნებებმა მისი მხურვალე გული,
როდესაც ვარდთა სისხლიან ბაგეს
ენაფებოდა თვალდახუჭული.

ამთავითვე უნდა ითქვას, რომ ეს დახასიათება ნაკლებად შეესაბამება ალ. სუმბათაშვილის დრამის მთავარ მოქმედ პირს. ვინაიდან დღესდღეობით პიესა „ლალატი“ ფართო საზოგადოებისათვის მაინცდამაინც ცნობილი არ არის, მკითხველს მოკლედ შევახსენებთ ნაწარმოების ფაბულას.

ალ. სუმბათაშვილის დრამას მხოლოდ პირობითად თუ შეიძლება ეწოდოს ისტორიული. მასში არ არის ასახული კონკრეტული ისტორიული ვითარება, გამოგონილნი არიან ნაწარმოების პერსონაჟებიც. როგორც პიესის წინასიტყვაობაში თავად ავტორიც აღნიშნავს, მისი, როგორც დრამატურგის, მიზანი იყო არა ჩვენი ქვეყნის ისტორიის რომელიმე კონკრეტული მონაკვეთის აღწერა, არამედ სჯულისა და ეროვნების შენარჩუნებისათვის ქართველთა თავდადებული ბრძოლის ზოგადი სურათის ჩვენება და ამ დიად საქმეში ქართველი ქალის განსაკუთრებული წვლილის გამოკვეთა.

დრამის მოკლე შინაარსი ასეთია: საქართველოს შემოესევა არაბი დამპყრობელი სოლეიმანი, რომელიც ააოხრებს ქვეყანას, ბრძოლაში მოკლავს ქართველთა მეფე თეიმურაზს და მის უმშვენიერეს მეუღლეს – თამარს (გამაჰმადიანების შემდეგ ზეინაბად წოდებულს) ცოლად დაისვამს. სოლეიმანს ჰგონია, რომ მეფესთან ერთად მოკლა ტახტის ჩვილი მემკვიდრეც, თუმცა, სინამდვილეში, დედოფალი მოახერხებს მის გადამაღვას. საკუთარ ძეს იგი აბარებს გლეხ ანანიას, ვისთანაც ბავშვი იზრდება ისე, რომ არ იცის თავისი ვინაობა. ოცი წლის განმავლობაში, სანამ უფლისწული სრულწლოვანებას მიაღწევს, ზეინაბი

ერთგულად ემსახურება სოლეიმანს, ტოლს არ უდებს მას ქვე-შევრდომებისადმი გამოვლენილ სისასტიკეში და ამგვარად მის დიდ ნდობასაც მოიპოვებს. თუმცა მთელი ამ დროის მანძილზე დედოფალი დამპყრობელზე სასტიკ შურისძიებას ამზადებს. როდესაც ზეინაბი იგრძნობს ერის სულიერ ძალთა მომწიფე-ბას ამბოხისათვის, იგი ინახულებს საკუთარ შვილს, გაანდობს მას სიმართლეს და მისცემს ბრძოლის დაწყების კურთხევას. გა-დამწყვეტ მომენტში ზეინაბი ღალატობს სოლეიმანს, რასაც სახალხო აჯანყება და ქართველთა გამარჯვება მოსდევს. თუმ-ცა მძიმეა საფასური ამ გამარჯვებისა. ბრძოლას ეწირება სიყ-ვარულისაგან თავგზააბნეული ტახტის მემკვიდრის სიცოცხ-ლე. ელდანაცემი დედა საკუთარი შვილის ცხედართან იკლავს თავს.

თავისი შინაარსით, არქიტექტონიკით, სიუჟეტური განვი-თარების დინამიზმითა და შინაგანი დრამატიზმით „ღალატი“ უდავოდ პირველხარისხოვან პიესათა რიგს მიეკუთვნება და ავტორის დიდ დრამატურგიულ ოსტატობაზე მეტყველებს. ალ. სუმბათაშვილის პიესამ ერთიანად მონუსხა და აღაფრ-თოვანა ქართველი მყურებელი. დაიბეჭდა არაერთი გამოხ-მაურება და რეცენზია. რამდენჯერმე მოეწყო ნაწარმოების პერსონაჟთა ლიტერატურული გასამართლება, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს: აკაკი წერეთელმა, გრიგოლ რობაქიძემ და ჩვენი ინტელიგენციის სხვა ცნობილმა წარმომადგენლებმა. შემორჩენილია ლიტერატურულ სასამართლოზე ზეინაბის და-საცავად წარმოდგენილი სიტყვები აკაკი წერეთლისა და გრ. რობაქიძისა. აღტაცებული აკაკი აცხადებდა: „...ჩვენ მეტი არა გვრჩება რა, რომ თაყვანი ვსცეთ ზეინაბს! როგორც იდეალს გადასულ დედებისას. ვაშა ძველი დედების სახსოვარს და იმ მრავალ ქართველ ქალებს, რომელნიც ეცდებიან მათ მიმბაძა-ობას!“ (წერეთელი 1961: 602). გრიგოლ რობაქიძე კი აღნიშნავ-და: „დედოფალი ზეინაბ თვითონ ტანჯვავა. ძვირად მოიპოვება მსოფლიო ისტორიაში ასეთი მაღალი ტრაგიკული გმირი, რო-გორიც არის ზეინაბ. მისი მსხვერპლი საშინელია და განმწმენ-დელი“ (რობაქიძე 1910: 4).

XX საუკუნის დასაწყისის საქართველოში ზეინაბი უაღრესად პოპულარულ პერსონაჟად იქცა, ასე რომ გალაკტიონის ინტერესი მისდამი სრულიად ბუნებრივია.

მაგრამ რა ვუყოთ იმ ფაქტს, რომ ზეინაბის გალაკტიონისეული პორტრეტი ნაკლებად შეესაბამება სუმბათაშვილის დრამის მთავარი გმირის რეალურ სახეს? გალაკტიონის დახასიათებაში საგანგებოდაა აქცენტირებული პერსონაჟის ვნებიანობა („იყო მეორე, დასწვეს, დადაგეს ვნებებმა მისი მხურვალე გული“). თუ ვნების ცნებას ფართო აზრით გავიგებთ, მაშინ კიდევ შეიძლება რაღაც გადაძახილის დანახვა, რამდენადაც „ლალატი“ დედოფალი მართლაც შეპყრობილია ვნებით, ოღონდაც ერთადერთი ვნებით. ეს ვნება – შურისძიებაა. მაგრამ გალაკტიონთან „ვნებები“ მრავლობით რიცხვშია ნახსენები, ამასთანავე, კონტექსტის მიხედვით ჩანს, რომ პოეტს მხედველობაში აქვს უპირატესად ხორციელი ვნება, – ვაჟის ზეციური „ვნებების“ საპირისპიროდ. სიტყვები – „როდესაც ვარდთა სისხლიან ბაგეს ენაფებოდა თვალდახუჭული“, – აშკარა ევფემისტური მინიშნებაა პერსონაჟის ბოხოქარ ხორციელ ვნებებზე. სუმბათაშვილის ზეინაბის სახეში კი გაგვიჭირდება ისეთი ნიუანსების დანახვა, რაც გალაკტიონისათვის ბიძგის მიმცემი შეიძლება გამხდარიყო, რომ ამ თვალთ აღებდა „ლალათის“ მთავარი გმირი. ნაწარმოების მიხედვით, ზეინაბს არ აქვს არავითარი ამგვარი გულისთქმა. იგი ერთადერთი „ვნებითაა“ შეპყრობილი – შური იძიოს სოლეიმანზე და მონობის უღლისაგან იხსნას სამშობლო.

აღსანიშნავია ისიც, რომ გრეისა და ზეინაბის მხატვრულ სახეთა შორის არ შეიმჩნევა გადაკვეთის არც ერთი ისეთი წერტილი, რაც, ლოგიკურად თუ არა, რაიმენაირად მაინც ახსნიდა და გაამართლებდა მათ დაწყვილებას „შემოდგომის ფრაგმენტში“. ლექსში **მათ დაკავშირებას თითქოს ხელოვნური ელფერი დაჰკრავს, რამდენადაც იგი არც ნაწარმოებთა საერთო პრობლემატიკიდან, არც გენეტიკური ნათესაობიდან და არც სახეთა ტიპოლოგიური მსგავსებიდან არ გამომდინარეობს.**

ამ წინააღმდეგობამ გვაიძულა, რომ სხვა სიბრტყეზე გვეძებნა „შემოდგომის ფრაგმენტში“ გრეისა და ზეინაბის დაწყვილების მიზეზი...

* * *

დავუბრუნდეთ კვლავ ნაწარმოების ტექსტს. ყურადღებით დავაკვირდეთ პერსონაჟთა პორტრეტებს და თვალი მივადევნოთ ლირიკული სიუჟეტის განვითარებას. ვცადოთ ლექსში რემინისცენციათა და ინტერტექსტუალურ კავშირთა გამოვლენა.

ნაწარმოების პირველი პერსონაჟის დახასიათებაში აღნიშნულია, რომ მას გულში „ციურ შუქთა კამარა“ უთრთოდა. შესიტყვება „**შუქთა კამარა**“ „არტისტული ყვავილების“ სხვა ტექსტისაკენ – „ლურჯა ცხენებისაკენ“ გვაგზავნის: „მხოლოდ **შუქთა კამარა** ვერაფერმა დაფარა...“. ხსენებული სინტაგმა, რომელიც მხოლოდ ორჯერ გვხვდება „არტისტულ ყვავილებში“, ვფიქრობთ, მიგვანიშნებს კავშირზე „ლურჯა ცხენების“ ლირიკულ გმირსა და „შემოდგომის ფრაგმენტის“ პირველ პერსონაჟს შორის. მართლაც, თუ ყურადღებით დავაკვირდებით ამ უკანასკნელის დახასიათებას, დავრწმუნდებით, რომ იგი ძალიან ჰგავს გალაკტიონის „მეორე მეს“, ლირიკული გმირის იმ მოდელს, რომელსაც პოეტი გვთავაზობს თავის პირველ და მეორე ნიგნებში.

რა თვისებებით ხასიათდება ეს ლირიკული სუბიექტი? იგი ამალღებულია ყოფაზე, ზეცისაკენ მიისწრაფვის, ოცნებობს იდეალურ სიყვარულზე, თუმცა სულით ობოლი და იმედგაცრუებულია, რადგან ამქვეყნად ვერ ჰპოვებს მას. გალაკტიონის პირველი პოეტური კრებულის ლირიკულ გმირს ხშირად ეზმანება თავისი იდეალი ქალწულის სახით, მაგრამ მიწიერ სინამდვილეში მის მოძიებას ვერ ახერხებს, რაც მისი შეუწელებელი მწუხარების მიზეზი ხდება:

ოჰ, დიდხანს... დიდხანს ვძებნე იგი და ვერსად ვპოვე!
ვიცი, შორს არის, მაშ, რად მტანჯავს ეგ სიახლოვე?
(„შორი სიახლოვე“. ტაბიძე 2016ა: 113)

აღნიშნული მოტივი ნაირგვარად ვითარდება პოეტის პირველი ნიგნის სხვა ლექსებშიც: „სიმღერა“, „მომაკვდავი“, „ქალის ლანდი“, „მოჩვენება“ და სხვ. ეს გარემოება გვაფიქრებინებს,

რომ „შემოდგომის ფრაგმენტში“, სინამდვილეში, გრეი, შესაძლოა, გალაკტიონის ლირიკული გმირის, მისი „მეორე მეს“ ნიღაბი იყოს.

ლექსის მეორე პერსონაჟი ანტიპოდია პირველისა. მის შესახებ ვიცით, რომ სიცოცხლე ვნებებს მიუძღვნა, თვალდახუჭული ენაფებოდა „ვარდთა სისხლიან ბაგეს“. ამ ყოველივეს მოსდევს „ჩუმი განდობა“, ანუ – აღსარება, რის შემდეგაც ბანოვანის თვალები იფერფლება. მხატვრული სახით – „ფერფლდება თვალთა ბანოვანება“ (რომელიც სიმბოლისტურ პოეტიკაში კარგად ნაცნობი ხერხით, განსაზღვრების აბსტრაქირებითაა მიღებული), პოეტი, ვფიქრობთ, მიგვანიშნებს წყვილს შორის უწინდელ გრძნობათა დაფერფვლაზე. ნაწარმოების ფინალში ბედისწერას შეგუებული ქალ-ვაჟი უსიტყვოდ, უსიხარულოდ მიუყვება შემოდგომის გზებს.

ვითვალისწინებთ რა პერსონაჟთა დახასიათებას და ლირიკული სიუჟეტის განვითარებას, უნებურად იბადება აზრი: ხომ არ შეიძლება ლექსი ანარეკლი იყოს გალაკტიონისა და მისი სატრფოს – ოლია ოკუჯავას ურთიერთობისა? მით უმეტეს, რომ უკვე არსებობს ისეთი კვლევის პრეცედენტები, რომლებშიც დამაჯერებლადაა ნაჩვენები, თუ რა მძაფრადაა ასახული ეს მტკივნეული საკითხი გალაკტიონის პოეზიაში.

გალაკტიონოლოგიაში პოეტისა და ოლია ოკუჯავას ურთიერთობის თაობაზე დიამეტრულად სანინალმდეგო შეხედულებები არსებობს. მკვლევართა უმეტესობა მიიჩნევს, რომ „გალაკტიონმა ოლიას სახით იპოვა თავისი ოცნების ქალიშვილი“ (ნოდარ ტაბიძე), „ოლია ოკუჯავა რომ არ დაეხვრიტათ, გალაკტიონი არავითარ შემთხვევაში არ მოიკლავდა თავს“ (ვახტანგ ჯავახიძე). მეორე თვალსაზრისის მიხედვით კი, გალაკტიონისა და ოლიას თანაცხოვრება თავისი არსით უალრესად დრამატული ურთიერთობა იყო, რომელსაც „ბევრი რამ აშორებს დანტე – ბეატრიჩესა და პეტრარკა – ლაურას მოდელისაგან“ (თეიმურაზ დოიაშვილი).

თავის გამოკვლევებში – „იგი, თანამგზავრი, ხშირად მეჩვენება“ და „დრამა ბინაში, ანუ ფსევდოლოგენდის წინააღმდეგ“ – თეიმურაზ დოიაშვილმა სათანადო დოკუმენტური და მხატ-

ვრული მასალის ანალიზის საფუძველზე ნათელყო მთელი ტრაგიზმი ამ დაულაგებელი ურთიერთობისა (იხ.: დოიაშვილი 2012, დოიაშვილი 2014).

ვითვალისწინებთ რა იმ ფაქტს, რომ „შემოდგომის ფრაგმენტის“ პირველი პერსონაჟი, – გრეი ძლიერ ჰგავს გალაკტიონის „მეორე მეს“, ვფიქრობთ, იმის გარკვეული საფუძველიც არსებობს, რომ ზეინაბის სახეში პოეტის ცხოვრების თანამგზავრი შევიცნოთ.

პირველი არსებითი ნიშანი, რითაც იგი მიემსგავსება ლექსის ზეინაბს, – მოჭარბებული ვნებიანობაა, ის თვისება, რამაც განაპირობა კიდევ სინამდვილეში წყვილის ტრაგედია. როდესაც „შემოდგომის ფრაგმენტი“ გამოქვეყნდა (1919), გალაკტიონისა და ოლიას ურთიერთობაში უკვე სერიოზული ბზარი იყო გაჩენილი. ამის მიზეზი მოსკოვში მყოფი ოლია ოკუჯავას არაორდინარული ცხოვრების წესი გახლდათ, (ამაზე ნათლად მეტყველებს მისი 1918-1919 წლების დღიურები), რაც გალაკტიონისათვის უცნობი, ცხადია, არ დარჩებოდა. პოეტის 1921 წლის ჩანაწერებში ვკითხულობთ: „მლაღატობენ მეგობრები, მლაღატობენ ნათესავეები, მლაღატობს, საზოგადოდ, ბედი: მილაღატა ოლიამაც და მთელს ჩემს ცხოვრებაში ეს არის ყველაზე უფრო უსასტიკესი ღალატი!“ (ტაბიძე 2000: 315-316). ამ დრამატულ გარემოებათა გამოძახილია 1920 წელს დაწერილი ლექსი „1920“, (პირველი ვარიანტი ლექსისა „მზეო თიბათვისა“), რომელშიც პოეტი თავის სიყვარულზე უკვე წარსულ დროში საუბრობს („...იგი ვინც **მიყვარდა** დიდი სიყვარულით“) და ღვთისმშობელს მხურვალედ შესთხოვს სატროფოს ცოდვილი სულის აღდგინებას.

„შემოდგომის ფრაგმენტში“ თითქმის არაფერია ნათქვამი პერსონაჟთა გარეგნობის შესახებ. პოეტი მათ შინაგან სამყაროს გვიხასიათებს. ერთადერთი გარეგნული შტრიხი, რაც ავტორის ყურადღებას იმსახურებს, – ქალის თვალებია, რომლებიც უჩვეულო მხატვრული სახითაა აქცენტირებული – „ფერფლდება თვალთა ბანოვანება“. მოგონებათა მიხედვით, ცნობილია, რომ **ელვარე თვალები – იყო ოლია ოკუჯავას სავიზიტო ბარათი**. როგორც თავად გალაკტიონი იგონებს,

ოლიას გაცნობისას მას თან ახლდა ტიცვიან ტაბიძე, რომელსაც აღტაცებულს აღუნიშნავს: „მას გენიალური თვალები აქვს“ (ტაბიძე 2008ა: 71).

პოეტის არქივში დაცული ერთსტროფიანი ლექსი „გენიალური თვალები“ სწორედ ტიცვიანის სიტყვებით უნდა იყოს შთაგონებული:

ჰოი, ლალები, ლალები,
შევარდენს გიგავს თვალები,
არ მავინწყდება მე შენი
გენიალური თვალები.
(ტაბიძე 1972: 133)

მხატვრულ სახეს – თვალების ჩაქრობა – ვხვდებით გალაკტიონის ცნობილ ლექსშიც „გაგონდება თუ არა კარალეთის დღეები...“. ნაწარმოები თემატურად სწორედ იმ თხზულებათა რკალში თავსდება, რომელშიც თვალსაჩინოა პოეტისა და მისი სატრფოს ურთიერთობის გამოდახილი:

გაგონდება თუ არა
კარალეთის დღეები,
მთების ლურჯი კამარა,
უცხო სამოთხეები!
კიდევ შეგრჩა თუ არა
მხიარული თვალები?
თუ დრომ გადაუარა
და ჩაუქრო ალები?..
(ტაბიძე 2016გ: 170).

„შემოდგომის ფრაგმენტი“ მოტივური და სახეობრივი თვალსაზრისით, ვფიქრობთ, გარკვეულ კავშირს ამყარებს აგრეთვე ლექსთან „დრამა ბინაში“, რომელიც გალაკტიონისა და ოლიას დრამატული ურთიერთობის აშკარა ანარეკლია (აღნიშნულ საკითხზე ვრცლად იხ.: დოიაშვილი 2014). ლექსებს ერთმანეთთან აახლოებს **შემოდგომისა და უდროოდ მჭკნარი ახალგაზ-**

რდობის მოტივი, ლირიკულ პერსონაჟთა სევდიანი განწყობილება და სიჩუმე – კონტაქტის შეუძლებლობის გამოხატულება. ლექსში „დრამა ბინაში“ პერსონაჟები ზღაპრული, აბსტრაქტული სივრციდან უკვე ყოფით სფეროში ინაცვლებენ და თუ „შემოდგომის ფრაგმენტში“ მათი სევდა ერთგვარად ესთეტიზებულია, 20-იანი წლების ლექსში იგი უკვე რეალურ, მტანჯველ მწუხარებადაა გადაქცეული.

ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარე, ვფიქრობთ, რომ „შემოდგომის ფრაგმენტში“ გრეი და ზეინაბი გვევლინებიან არა კულტურულ-ლიტერატურულ, არამედ – ინდივიდუალურ სიმბოლოებად.

* * *

თუ შემოთავაზებულ ჰიპოთეზას გავყვებით და დავუშვებთ, რომ „შემოდგომის ფრაგმენტი“ მართლაც ავტობიოგრაფიული მოტივებითაა შთაგონებული, გრეისა და ზეინაბის სიმბოლოთა მიღმა კი თავად პოეტი და მისი ცხოვრების თანამგზავრი არიან საგულვეტლნი, მაშინ მაინც გარკვეულ ახსნას საჭიროებს ის ფაქტი, რატომ შეარჩია გალაკტიონმა სწორედ ეს მხატვრული სახეები თავისი ცხოვრებისეული დრამის დასაქარაგმებლად?

რა თვალსაზრისით შეიძლება ყოფილიყო პოეტისათვის შინაგანად მახლობელი უაილდის რომანის მთავარი გმირი?

გარდა ლექსში მითითებული ზოგადი ნიშნებისა (ფაქიზი და მგრძნობიარე სულიერი სამყარო, ოცნება ამაღლებულ სიყვარულზე და იმედგაცრუება), დორიან გრეისთან გალაკტიონის სულიერი სიახლოვის საფუძველი საძიებელია დენდიზმის პრინციპებისადმი ერთგულებაში. დორიან გრეი ის ლიტერატურული პერსონაჟია, რომელმაც **საკუთარი ცხოვრება აქცია ხელოვნებად**. როგორც უაილდი წერს, „დორიანისათვის ცხოვრება იქცა პირველ უდიდეს ხელოვნებად და ყველა ხელოვნება კი მის მოსამზადებელ და ამოსავალ წყაროდ“ (უაილდი 1982: 188). ცხოვრების ქცევა ხელოვნებად, – ეს ის მოთხოვნაა, რომელიც სიმბოლისტური ესთეტიკის ძირითადი პრინციპი გახლდათ და გალაკტიონისათვის მუდამ სახელმძღვანელო მნიშვნელობა ჰქონდა. ვფიქრობთ, ესეც არის ერთ-ერთი არსებითი ფაქტორი,

რის გამოც პოეტმა თავის ლირიკულ „მეს“ დორიან გრეის ნილაბი მოარგო.

ზეინაბის სიმბოლოს რალა ახსნა შეიძლება მოექდბნოს გალაკტიონის თანამეცხედრესთან მიმართებით?

პოეტის დღიურის ზემოთციტირებული მონაკვეთიდან ნათელი ხდება, რომ მას მოსვენებას უკარგავს **ღალატი** საკითხი („მღალატობენ მეგობრები, მღალატობენ ნათესავები, მღალატობს, საზოგადოდ, ბედი: მიღალატა ოლიამაც და მთელს ჩემს ცხოვრებაში ეს არის ყველაზე უფრო უსასტიკესი ღალატი!). „ღალატი“ – არის სახელწოდება ალ. სუმბათაშვილის ისტორიული დრამისა, რომლის მთავარი პერსონაჟის – ზეინაბის – სახელიც იმთავითვე ღალატთან არის ასოცირებული. მართალია, სუმბათაშვილის ნაწარმოების მიხედვით, დედოფლის პიროვნული ღალატი გამართლებულია, თუ მას ეროვნულ-პატრიოტული პოზიციიდან შევხედავთ, მაგრამ გალაკტიონისათვის, ამ პერსონაჟის ინტერპრეტირებისას, როგორც ჩანს, ღალატის ცნებაა ამოსავალი. „შემოდგომის ფრაგმენტის“ ზეინაბი არსებითად უკვე სხვა პერსონაჟია, ძლიერ დამორებული თავის გენეტიკურ სათავესთან, რომელშიც პირველსახიდან პოეტი მხოლოდ ღალატის პარადიგმას ტოვებს და მასში ახალი შინაარსი შეაქვს.

ერთი სიტყვით, თავისი ლექსის მეორე პერსონაჟის ზეინაბად სახელდებით გალაკტიონი მეტონიმურად მიგვანიშნებს ღალატის ცნებაზე, – ღალატზე, როგორც ლირიკულ პერსონაჟთა ნაადრევი ჭკნობისა და გრძნობათა დაფერფვლის მიზეზზე. ასე გარდაისახება გალაკტიონის პოეტურ შედეგში დადებითი ლიტერატურული გმირი უარყოფით პერსონაჟად.

შეიძლება ითქვას, რომ ლექსში ზეინაბის ერთგვარ პაროდირებასთან გვაქვს საქმე. თუ ტრადიციული წარმოდგენით, იგი იმ ქართველი ქალის სახეა, რომელიც ისტორიულად ღალატს სჩადიოდა სამშობლოსა და სარწმუნოებისათვის, ანუ მისი ღალატი უზენაეს ღირებულებებთან იყო დაკავშირებული და საზოგადოებრივი საფუძველი ჰქონდა, ახალი ეპოქის აზროვნების მიხედვით, ახალი დროის ზეინაბის ღალატსაც ეძებნებოდა საზოგადოებრივი გამართლება. დეკადენტური ცნობიერებისა და ულტრამემარცხენე მსოფლმხედველობის სიმბიოზი, რომ-

ლის დიდ გავლენასაც განიცდიდა ოლია ოკუჯავა, ადამიანს სქესურ სფეროში სრული თავისუფლების ნებას აძლევდა და მასში საძრახისს ვერაფერს ხედავდა. იქნებ ამის გამოც იყო, რომ გალაკტიონი მხურვალედ შესთხოვდა ღვთისმშობელს „უმეცარი დროის“ დამლუპველი ზეგავლენისაგან ეხსნა მისი ცხოვრების თანამგზავრი:

...სხვად ნუ შეიცვლება მისი მიმოხვრა,
მით, რომ საუკუნე დადგა უმეცარი.
(„1920“)

გალაკტიონი და ოლია განსხვავებული ტემპერამენტისა და ფსიქოფიზიკური წყობის ადამიანები იყვნენ. ამ შეუთავსებლობას ორივე ნათლად აცნობიერებდა. ერთ-ერთ დღიურში ოლიას მათი თანაცხოვრებისათვის ამგვარი განსაზღვრება მიუცია: „მტკივნეულია, მაგრამ განმარტებანი საჭირო არ არის, იმიტომ, რომ ჩვენ ვერ გავუგეთ ერთმანეთს. **ეს იყო ორი სანყისის ბრძოლა.** ურთიერთგაგებას ვერ მივალწიეთ და „დავმორდით, როგორც ხომალდები ზღვაში“ (ტაბიძე 2008ბ: 494). სწორედ ეს ფაქტორი – ორი სანყისის დაპირისპირება, ლირიკულ პერსონაჟთა შინაგანი მიდრეკილებებისა და ინტერესების კონტრასტულობა – საგანგებოდ არის აქცენტირებული „შემოდგომის ფრაგმენტშიც“. ნაწარმოებში თვალსაჩინოა ოპოზიცია ორი ფსიქოტიპისა – ზეციურ, იდეალურ სიყვარულზე მეოცნებე გრეის და ხორციელ გულისთქმებსა და მინიერვნებებში დანთქმული ზეინაბისა. სწორედ ეს შეუთავსებლობაა მათი მოწყენისა და უსიხარულობის მიზეზი. ამის გამოა, რომ ისინი „დაღლილნი“ მიდიან „შემოდგომის გზებზე“.

„შემოდგომის ფრაგმენტში“ გრეისა და ზეინაბის სახე-სიმბოლოთა შემოტანით, ვფიქრობთ, გალაკტიონი მიზანიმართულად აბუნდოვანებს ლექსისათვის შემოქმედებითი იმპულსის მიმცემ პიროვნულ განცდებსა და კონკრეტულ ცხოვრებისეულ ფაქტებს. უხეში სინამდვილის მხატვრული გარდასახვის გზით პოეტი ქმნის საკუთარი ცხოვრების მითს. ფ. სოლოგუბის მსგავსად გალაკტიონსაც ჰქონდა უფლება, განეცხადებინა: “Беру

кусок жизни, грубой и бедной, и творю из него сладостную легенду, ибо я—поэт” („ვიღებ ცხოვრების ნაგლეჯს, უხემს და უბადრუკს და მისგან ვქმნი საამურ ლეგენდას, რადგანაც მე პოეტი ვარ“).

* * *

„შემოდგომის ფრაგმენტში“ თავისი უჩვეულობითა და მხატვრული ძალით უდავოდ გამორჩეული პოეტური ხატია – „ფერფლდება თვალთა ბანოვანება“. როგორც აღინიშნა, მას, ერთი მხრივ, უნდა ჰქონდეს რეალური პლანი და მიგვითითებდეს ქალის თვალთა ჩაქრობაზე, გრძნობათა დაფერფვლაზე, თუმცა, მეორე მხრივ, არ არის გამორიცხული, რომ სხვა მიზანდასახულობაც გააჩნდეს.

გალაკტიონის პოეზიაში თითოეულ ლექსიკურ ერთეულს მეტად ღრმა, ხშირ შემთხვევაში, კონცეპტუალური დატვირთვა ენიჭება. პოეტის სიმბოლისტური პერიოდის ლირიკაში ხშირად ცალკეული სიტყვები გვევლინებიან ერთგვარ სიგნალებად, რომლებიც სხვა ტექსტებისაკენ გვაგზავნის. ხსენებული მხატვრული სახე სიტყვა „ბანოვანის“ აბსტრაქირების გზითაა მიღებული. ამ ლექსემას გალაკტიონი, საზოგადოდ, ძალზე იშვიათად იყენებს. პოეტის 1908-1927 წლების ლირიკაში მას მხოლოდ ერთხელ, „შემოდგომის ფრაგმენტში“ ვხვდებით. გავითვალისწინებთ რა აღნიშნულ გარემოებას, საფიქრებელია, რომ ამ სიტყვის გამოჩენა ტექსტში შემთხვევითი არ უნდა იყოს და მას შესაძლოა, გარკვეული მინიშნების ფუნქციაც ჰქონდეს.

„ბანოვანი“ – ქართველ რომანტიკოსთა პოეტური ლექსიკის მეტად კოლორიტული სიტყვაა, რომლის ხსენებაზეც, უპირველეს ყოვლისა, ნიკოლოზ ბარათაშვილის „რად ჰყვედრი კაცსა, ბანოვანო...“ გვახსენდება, ლექსი, რომელიც, სხვათა შორის, გალაკტიონის საგანგებო ინტერესის სფეროში იყო მოქცეული. ვფიქრობთ, „შემოდგომის ფრაგმენტსა“ და ბარათაშვილის ლექსს შორის საერთო მხოლოდ ეს ერთი სიტყვა არ არის და მათ შორის უფრო ღრმა, კონცეპტუალურ კავშირზე საუბარიცაა შესაძლებელი.

ბარათაშვილის ნაწარმოებში სიყვარულის რომანტიკული კონცეფციაა გაცხადებული. პოეტის აზრით, სიყვარულის უკვდავების საფუძველი სულიერ სფეროში, მშვენიერ სულთა კავშირში მდგომარეობს და არა ხორციელ ლტოლვაში, რადგანაც ფიზიკური მშვენიერება „ვით ყვავილი, თავის დროზე, მსწრაფლად დაჭკნების“. მამაკაცის პირუმტიციობის, შეუმდგარი ურთიერთობის მიზეზი კი, ბარათაშვილის თქმით, ხშირად ისაა, რომ ქალი მის ტრფობას სულიერი გრძნობით არ პასუხობს.

ნიკოლოზ ბარათაშვილის ხსნებული ლექსის შესახებ გალაკტიონის ჩანაწერებში ვკითხულობთ: „ნაიკითხეთ ლექსი „რად ჰყვებოდა კაცსა, ბანოვანო, პირუმტიციობას“, რომელშიდაც ბარათაშვილის სული ოცნებობს ქალის მშვენიერ სულზე... ქალის მშვენიერი სული ელანდება ბარათაშვილს მეორე ლექსშიაც – „მადლი შენს გამჩენს, ლამაზო ქალო, შვათვალეზიანო“. ამ ლექსებში, ამ შავ ლაბირინტში, შორს დაუსრულებელ სილაჟვარდში მოსჩანს სათაყვანებელი ლანდი ბეატრიჩესი, მუდმივად სასურველი და მუდამ მიუღწეველი იდეალი, ციური ღვთაებრივი სილამაზე, ჰაეროვანი, უსხეულო ლანდი შორეულ ქალის, შექმნილი სინათლისა, ალის და სურნელებისაგან, ღრუბელი, ოცნება ანგელოსთა ქვეყნის ანარეკლი...“ (ტაბიძე 1975: 63).

ამკარაა, რომ რომანტიკოსი პოეტის ლექსი გალაკტიონის მიერ ახალი ცნობიერების შუქზე, სიმბოლისტური თვალთახედვითაა გაშინაარსებული. სიმბოლისტი ხელოვანის თვალთახედვით ბარათაშვილის ლირიკული გმირი კი, რომელიც ოცნებობს მუდმივად სასურველ და მუდამ მიუღწეველ იდეალზე, შორეულ ქალზე, ძალიან ჰგავს თავად გალაკტიონის პოეზიის ლირიკულ სუბიექტს და, შესაბამისად, – „შემოდგომის ფრაგმენტის“ პირველ პერსონაჟსაც.

ახლა ვნახოთ, როგორ წარმოუდგება პოეტს სახე იმ ქალებისა, რომლებიც, მისი აზრით, ბარათაშვილის ლექსის მიმართვის ობიექტებად გვევლინებიან: „ზოგიერთები ამ ქალთაგანი იყვნენ უსირცხვილო, თითქმის პირუტყვეული პროსტიტუციის გამომსახველნი, თავიანთი ნიღაბებით, ფერუმარილით, თვალებით, მათი ბაგეები გასისხლიანებულ ჭრილობას ჰგავდა (შდრ.: ფრაზა „შემოდგომის ფრაგმენტიდან“: „როდესაც

ვარდთა სისხლიან ბაგეს...“ ლ. ბ.), მათ თავიანთი სხეულების ბინიერება გადაჰქონდათ აგრეთვე სულზედაც... მათი დატკობობა გამოიხატებოდა მხოლოდ ვნებიანობის დაკმაყოფილებაში. ისინი დაუმცხრალნი არიან, როგორც უნაყოფობა... და როგორც დემონი, მოკლებულნი არიან სიყვარულის ნიჭს... მაგრამ მე ძალიან შორს მივდივარ, არავითარი ლექსი არ საჭიროებს გრძელ ახსნა-განმარტებას“ (ტაბიძე 1975: 64).

გალაკტიონის ლექსის მეორე პერსონაჟი თავისი სულიერი ნყოფით ძლიერ ჰგავს მის მიერ წარმოსახულ ბარათაშვილის ეპოქის ქალებს. იგი ერთდროულად გვევლინება როგორც კონკრეტულ, ასევე – ზოგად სახედ. „შემოდგომის ფრაგმენტით“, ვფიქრობთ, გალაკტიონი გარკვეულწილად ეხმიანება რომანტიკოსი პოეტის კონცეფციას. თუ თავის ლექსში ბარათაშვილი პოეტური მსჯელობის ფორმით ავითარებს აზრს, რომ სიყვარულის მარადიულობის საწინდარი მშვენიერ სულთა კავშირში მდგომარეობს, „შემოდგომის ფრაგმენტში“ ამავე თვალსაზრისზე კონკრეტული მხატვრული სახეების მეშვეობითა და ლირიკული სიუჟეტის განვითარებითაა მინიშნებული. გალაკტიონის ლირიკული შედეგის ფინალში გვერდიგვერდ უსიტყვოდ მიდიან გრეი და ზეინაზი, ღვთაებრივი გრძნობა და ვნება, მაგრამ მათი შენივთება ვერ ხერხდება. თუმცა ეს აღარ იწვევს ახალი დროის პოეტის შინაგან ამბოხს. იგი შეგუებულია იმ აზრს, რომ ზეციური იდეალი მიწაზე ვერ განხორციელდება და ყოველივე ამას აღიქვამს, როგორც ბედისწერას, ადამიანური ყოფის კანონზომიერებას.

დამონებიანი:

დოიაშვილი 2012: დოიაშვილი თ. „იგი, თანამგზავრი, ხშირად მეჩვენება“. *გალაკტიონოლოგია*. VI. თბილისი: 2012.

დოიაშვილი 2013: დოიაშვილი თ. *მოტირალ-მოცინარი*. თბილისი: გამომცემლობა „სიტყვა“, 2013.

დოიაშვილი 2014: დოიაშვილი თ. *დრამა ბინაში ანუ ფსევდოლექსების წინააღმდეგ*. ჟურნ. ჩვენი მწერლობა, №19, 2014;

რობაქიძე 1910: რობაქიძე გრ. „ზეინაზ (სიტყვა წარმოთქმული 9 აპრილს ქართულ თეატრში ზეინაზისა და ოთარ-ბეგის გასამართლებაზე)“. გაზ. „დროება“, 1910, 15 აპრილი.

სუმბათაშვილი 1904: სუმბათაშვილი ალ. ლალატი (*დრამა-ლეგენდა ხუთ მოქმედებად*). თარგმანი გ. ყიფშიძისა. ტფილისი: 1904.

ტაბიძე 1972: ტაბიძე გ. *თხზულებანი თორმეტ ტომად*. ტ. VII. თბილისი: გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველო“, 1972.

ტაბიძე 1975: ტაბიძე გ. *თხზულებანი თორმეტ ტომად*. ტ. XII. თბილისი: გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველო“, 1975.

ტაბიძე 2008ა: ტაბიძე გ. *საარქივო გამოცემა ოცდახუთ ნიგნად*. ნ. 23. თბილისი: გამომცემლობა „ლიტერატურის მატინე“, 2008.

ტაბიძე 2008ბ: ტაბიძე გ. *საარქივო გამოცემა ოცდახუთ ნიგნად*. ნ. 24. თბილისი: გამომცემლობა „ლიტერატურის მატინე“, 2008.

ტაბიძე 2016ა: ტაბიძე გ. *თხზულებანი თხუთმეტ ტომად*. ტ. I. თბილისი: შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი, 2016.

ტაბიძე 2016ბ: ტაბიძე გ. *თხზულებანი თხუთმეტ ტომად*. ტ. II. თბილისი: შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი, 2016.

ტაბიძე 2016გ: ტაბიძე გ. *თხზულებანი თხუთმეტ ტომად*. ტ. III. თბილისი: შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი, 2016.

ტაბიძე 2017: ტაბიძე გ. *თხზულებანი თხუთმეტ ტომად*. ტ. IV. თბილისი: შოთა რუსთაველის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი, 2017.

ტაბიძე 2000: ტაბიძე ნ. *გალაკტიონი*. თბილისი: 2000;

უაილდი 1982: უაილდი ო. *დორიან გრეის პორტრეტი*. თარგმანი ინგლისურიდან თამარ მალრადისა. თბილისი: გამომცემლობა „მერანი“, 1982.

ჩხიკვიშვილი 1988: ჩხიკვიშვილი დ. *ალექსანდრე სუმბათაშვილი-იუჟინი*. თბილისი: გამომცემლობა „ხელოვნება“, 1988.

წერეთელი 1961: წერეთელი ა. *თხზულებანი თხუთმეტ ტომად*. ტ. XIV. თბილისი: გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველო“, 1961.